

טיב הקהילה

פר' משפטים
כ"ז שבט תשפ"ב

המסע לפי אופק דושימי

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הדרה"ג 4:34
מוצ"ש"ק 5:50
ר"ת 6:28

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוק"ש א' 8:27 | סו"ת א' 9:35
סוק"ש ב' 9:10 | סו"ת ב' 10:04

הומנים לפי שיען חורף

גיליון מס':
605

טיב הפרשה

עניני בין אדם לחבירו הם מעיקרי התורה

לומר שהנחיצות ללמוד שו"ע 'חושן משפט' מוטלת הרבה יותר על הבעלי בתים העוסקים לפרנסתם במשא ומתן, מאלו הרבנים אשר מעולם לא עסקו במסחר. כי באם יחסר אפילו מעט שימת לב הרי בקל יוכלו להכשל בעוון גזילה ואונאה ושאר איסורים הכרוכים בכל צעד ושעל. ולשמ דוגמא בעלמא, כמה פעמים קורה שפועל מדבר בטלפון באמצע עבודתו, והלא הדבר כרוך בשאלה של גזילה שהבעה"ב משלם לו כפי זמן עבודתו. ואל יתוך את עצמו כי מסתמא אין בעה"ב מקפיד על כך, שהרי הוא עצמו יודע שאם יכנס בעה"ב באמצע שיחתו הוא ינתק מייד...

בירושלים היה חי יהודי חשוב וצדיק, הגאון רבי דוד קליין זצ"ל, מחבר ספר 'בית ארזים' על שו"ע א"ח, אשר בעודו בחור צעיר העיד עליו רבו בעל המנחת אלעזר' שבקי הוא בכל חדרי התורה. פעם אמר לי שלאחר נישואיו כאשר הוטל עליו עול הפרנסה, עלה אז ברעיונו שאינו מן הראוי שיהנה מכרתה של תורה, שהרי כך שנינו (אבות ד, ה) 'רבי צדוק אומר אל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קרדום לחפור בהם', על כן יבדול עצמו מן התמימות הניתנת לבני הישיבות, ויקדיש כמה שעות ליגיעת כפיו לצורך פרנסתו, ובשאר הזמן יעסוק בתורה כאוות נפשו. ואכן כך עשה לתקופת מה, אולם אחר תקופת מה השתלל להבין שערדי ששבת בבית ה' ולהתפרנס מן התמימות, מאשר לצאת לשוק העבודה, כי כמעט שלא מצא עבודה שלא תהא כרוכה באיסורי גניבה וגזילה.

מסיבה זו כשכבדו את הגאון אבי מורי זצ"ל, לשמש כ'מסדר קידושין' מיאן למנות 'עדי קידושין' כי אם 'בני ישיבה' שאינם עמלים לפרנסתם, באמרו: שרק באלו יכולים לסמוך על כשרותם, מאחר שאין בידם גזל. אולם אלו העמלים לפרנסתם נכשלים הרבה בגזל, כי הרבה רווחים כרוכים בשאלות חמורות.

וכשנזדמן לו להיות 'מסדר קידושין' במקום שלא היו 'בני ישיבה' הוכרח למנות פועלים לעדים, קראם אבי מורי הצידה, וביקש מהם שיקבלו עליהם מעתה שלא יכריעו בעצמם בדיוני ממונות, וכל ספק שידומן לפניהם יביאו לפני רב ופוסק שיכריע בו, ורק אחר שהבטיחו על כך הסכים למנותם כ'עדי קידושין'.

מסופר על אחד מגדולי הצדיקים, שבעת ישבו פעם עם החסידים, נענה ואמר להם: 'עכשיו הוא עת רצון בשמים, וברצונו להמשיך ישועות והשפעות על ידי שתיית 'לחיים', כידוע שזו זרנן של החסידים להמשיך ישועות על ידי שמברכים אחד את השני מעומק הלב. אך תנאי התנה הרבי, שהכסף לקניית המשקה צריך להיות כסף כשר וטהור.

נענה אחד מן החסידים ואמר כי באמתחתו נמצא כסף כשר שהרוויח בתום ובישור מגיע כפיו, שאל אותו הרבי על מקום עבודתו וכו' ומיד מצא טעם לחשוש שלא הרוויח הכסף ביושר. וכך חזר הדבר אצל עוד כמה מבין היושבים. היה שם פיקח אחד שראה שהסיפור לא יבא לידי גמר, נענה ואמר אל הרבי שאצלו נמצא כסף כשר, ממשנאל על ידי הרבי איך הגיע הכסף לידו, אמר שלקח את הכסף בהלוואה מחבירו, ובידעונו להחזיר לו בזמן המיועד. במענות אלו כבר לא מצא הרבי טעם לפגם, כי אכן לא הגיעו באיסור...

יקח כל אחד את הדברים לתשומת לבו להזהר היטב במזון הזולת, ובפרט אלו העוסקים במשא ומתן אשר בוודאי מזדמנות להם הרבה שאלות בעניני ממונות, ויקבל כל אחד בעצמו שלא להקל ראש בכך, אלא על כל שאלה המתעוררת בענינים אלו יעשה שאלת חכם ויתנהג על פי הוראתו.

וא"ה המושפטים אשר תשים לפניך: (כא, א)

הנה אלו המשפטים הלא נאמרו למשה עם יתר דיני התורה אחר עלייתו ההרה למשך ארבעים יום, אולם שניונים הם בתורה בעוד שלא סיימה לספר על מעמד 'קבלת התורה', כפי שראים להלן בסוף פרשתן (פרק כד) שאחר שסיימה התורה לפרט 'דיני ממונות' שבין אדם לחבירו חזרה לענין הראשון וממשיכה לתאר שוב את המעמד הנשגב של מתן תורה, ואת הקורות לאחר מכן בעליית משה ההרה.

על כך הקשה מרן בעל ה'חתם סופר', למה ראתה התורה לנכון לעשות כן? הלא ערבוב פרשיות שנינו כאן? מן הראוי היה שייסיים מתחילה כל פרטי המעמד הנשגב, וביניהם גם עלייתו של משה ההרה, ורק לאחר מכן ישנן ההלכות שנאמרו לו בשמים ממעל?!

גם אם היה כתוב כסדר הזה, והיה משגן את המשפטים שבין אדם לחבירו רק אחר שגמר לספר על מעמד 'קבלת התורה' היה גם כן מקום להקשות, שהרי זה המעמד הלא היה 'מעמד הדבקות', מעמד המקשר את האדם לבוראו, אם כן מן הראוי היה שיצוה באותו מעמד על בניית המשכן וכו', שתכליתם להשרות השינה בישראל, ומה לנו לעת כזאת על עניני 'חושן משפט' שאין ענינם מורה כלל על דבקות.

וראה שם ב'חתם סופר' מה שתייך על פי דרכו, ואני בעיני אמרתי ליישב את הדברים בדרך אחר, דהנה 'קבלת התורה' הלא היה מעמד של חיבור 'קוב"ה' וישראל, ואלמלא נאמרו דיני בין אדם לחבירו באותו מעמד היה פתוחו פה לטעות שעיקרה של תורה הם רק דברים התלויים בבין אדם להקב"ה, כי בכך מעוררים את הדבקות אל הש"ת, ויבואו ח"ו לזלזל בענינים שבין אדם לחבירו, על כך ראתה התורה לנכון להורות על נחיצות הזהירות באלו הדברים, ומלבד מה שנתנה להם דין קדימה אפילו לעניני הקמת המשכן ראתה גם כן לנכון לפרט כל פרטיה בעת מעמד 'קבלת התורה'.

לדאבוניו רואים שגם אחר שגילה הקב"ה על חומרת הענינים שבין אדם לחבירו, ישנם הרבה אנשים שזהירים מאוד בכל המצוות שבין אדם למקום, ורואים גם לנכון להוסיף עליהם חומרות והידורים, אולם בבואם לענינים הקשורים במזון מתנהג לפתע עורם, ושוב אין רואים בהם לא זהירות ולא דקדוקים ולא חומרות ולא הידורים, ונעשים כעוירים המגששים באפילה, מתעלמים הם ממכשילת הגזל אשר תחת ידיהם ר"ל.

וכאמרתו השנונה של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שהתאונן על כך ואמר, הלא שו"ע 'חושן משפט' גדול הרבה מיתר החלקים שבשו"ע, ולפלא הוא שכמעט ואין שואלים אותו שאלות הנוגעים בעניני ממונות, בענינים אלו מכריע כל אדם לעצמו...

שמעתי פעם מהגאון הצדיק רבי זונדל קרוזר זצ"ל, שיש הרבה המתנזרים לאכול בביתו של הזולת, שמא לא דקדקו היטב בכשרות המאכלים, אולם כשאותו מארח יזכה אותם בתמיכה ממונית יושיטו לו יד רחבה לקבלה, וכלל לא יערערו שמא אין ממונו כשר. אולם אני הייתי נוהג להיפך, אילו נזדמן לי להתארח מחוץ לביתי, והיה המארח מצהיר בפניי שכל המוצרים שבביתו הם בהכשר מהודר, הייתי מאמין לו. אולם אם חיפוך זה להנות אותי בממונו, לא אסכים לקחת ממנו כל עוד שאיני יודע מה הם הליכותיו במשא ומתן, כי יש לחוש שמא מרוויח את ממונו שלא ביושר ח"ו ואין זה ממון כשר.

ומה מאוד נכונים הדברים ששמעתי פעם מאחד, כי במידה מסוימת ניתן

טיב המערכת

• התהלך עמו בתמימותו •

כשדשה סמטלת רוסיא שילמדו חכמות חיצונית והשכלה בשיבת וולוז'ין, היתה הדרושה מלווה באיום שאם לא יעיינו לדבריהם יכריחו לסגור את הישיבה. והיתה זאת מידה קשה לישראל, כי היתה זו הישיבה היחידה שאליה נהזו בחורים מכל ערי ליטא וגליציה. כיוון שכן נערכה אז אסיפה גדולה בה השתתפו כל גדולי ישראל שבאותה תקופה, ודנו כדת מה לעשות.

בין הבאים היו רבנים שנטו להציג בפני הסמטלה פשרה אשר לפיה יצטרכו הבחורים ללמוד מעט השכלה כי אחרת יכריח השלטון לסגור את הישיבה ונמצא התורה בטילה מכל וכל.

אולם אחר שהעלו הצעה זו, נשללה תיכף ע"י רבה של בריסק הנח"ק רבי חיים זצ"ל, וניטוקו עמו כי הלילה לה לישיבה שסטרטה קודש לשמש כאמצעי לדיעות שליליות ופסולות. וגם אם יכריח השלטון לסגור את הישיבה אין בכך היתר.

דעתו של הרב סבירסק אכן נתקבלה, וכשלא הסכימו ראשי הישיבה להחזיר את ההשכלה בקרב לוסדי הישיבה הכריח השלטון לסגור את הישיבה.

אותו יום שסגרו את הישיבה היה יום קשה לישראל בכלל, ולבני הישיבה בפרט. אולם ברבות הימים הוכח שהיתה זו סיבה להרסת קרן התורה, כי כתוצאה מכך נפתחו כמה וכמה ישיבות במקומות אחרים וביניהם גם בליטא עצמה, והיתה רשת התורה פרוסה גם על בחורים שלא היה ביכולתם ללמוד עד וולוז'ין הרחוקה. ואילו היו שומעים לעצת הפשרנים מלבד מה שלא היו מזכים את הבחורים הרחוקים מוולוז'ין, גם היו מפסידים הרבה בחורים מוולוז'ין, כי כפי הידוע עשתה ההשכלה שסות בכרם ישראל, ושורפה כאש בנעורת המוני נשמות ישראל...

או הוברד איך צדקה התורה באמרה (דברים יט ג): 'חמים תהיה עם ה' אלקיך וכפידש'י שם: 'התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלק' ע"כ

גם בפרשתן רואים שזוהי זדרכה של תורה הכתוב אוטר על הודג במיד 'מעם מנבחי תקחנו לסות, ופרש'י שגם אם הרוצה כון הרוצה לעבוד עבודה תקחנו לסות. ונשאלת השאלה, מה בכך שהוא חפץ בעבודה? וכי סיבה היא להיפטר מענישו אמנם הגמרא מסיפה שמדובר שאין כון וולוז'ין הרואי לעבודה, וכשיהרג הוא תתבל העבודה. בכגון דא יכולים לטעות ולומר שיקיימו אותו עד שמוכה לכהן שישמש תחתיו, אולם התורה מצוה שלא נדאוג להקב"ה ועלינו לבטל דעתנו לרצוננו, גם אם נדמה לנו שבכך אנו נרמים חורבן. והשילת כבר יזכח כוחו להושיענו. (עפ"י טיב התורה – משפטים)

ניתן לשפוע את שיחותיו של פורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיור
באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

חובת שמירת הלשון

לא תשא שמע שוא (כג, א) ופירשו: לא תשא שמע שוא - כתרנונו לא תקבל שמע רשקך, אזהרה למקבל לשון הרע.

הנה איסור 'קבלת לשון הרע' הנלמד מכאן צריכה חיזוק ביותר, מאחר שהוא מהדברים שאינם תלויים במעשה, ולכן אין האדם חש שהוא עובר ע"י"ו על האיסור, אולם לאמיתו של דבר הוא עובר בקבלת הדברים על הלאו האמור לפנינו, וגורם בזה פגם גדול בנפשו, וכדברי מרן ה'חפץ חיים' בספרו 'שמירת הלשון', שכשם שיש להאדם אברים גשמיים כמו כן יש בו אברים רוחניים. והמדבר לשון הרע פוגם בכוח דבורו הרוחני, וכמו"כ פוגם המקבל לשון הרע בחוש השמיעה הרוחנית, ובעולם העליון שם בולטת הנשמה באבריה הרוחניים, והיוו פגמים אלו ניכרים בעין, פגם הדיבור ימנע ממנו מלהגות בתורה כדבעי, ותהיה בכך צער גדול להנשמה, ויתירה על כך פגם השמיעה שלא תזכה כלל לשמוע ולקלוט התורה שלומדים בישיבה של מעלה.

אולם כדי שנדע היטב את האיסור והמותר באיסורים אלו צריכים להגות בספרים 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון', כי יש דברים שלפעמים מותרים לספר עליהם ומצוה נמי אינה בדבר, ולדוגמא נקוט דברי 'חפץ חיים' (כלל ד, הלכה י) דלהלן, והא לך לשונו: 'ואף על פי כן אם רואה באחד מידה מגונה, כגון גאווה או כעס או שארי מידות רעות או שהוא בטלן מתורה וכיוצא בזה, נכון לו לספר דבר זה לבנו או לתלמידיו ולהזהירם שלא יתחברו עמו כדי שלא ילמדו ממעשיו, כי העיקר מה שהזהירה התורה בלשון הרע אפילו על אמת הוא, אם כוננתו לבזות את חבירו ולשמוח לקלונו, אבל אם כוננתו לשמור את חבירו שלא ילמד ממעשיו פשוט דמותו, ומצוה נמי איכא, אך באופן זה וכיוצא בזה נראה דמצוה למספר לבאר הטעם, למה מספר בגנותו של חבירו, כדי שלא יטעה השומע להתיר על ידו יותר מזה, וגם שלא יבוא לתמוה עליו שהוא סותר את עצמו, כי פעם יאמר לו שאסור לספר אפילו על אמת - כמו שיתבאר לקמן בכלל ט' שמצוה רבה היא להפריש בניו הקטנים מזה העוון - ועתה הוא מספר בעצמו'. עכ"ל.

כמו כן מוטל עלינו לדעת שישנם כמה וכמה אופנים שאין המדבר מעלה על דעתו שדיבוריו הם בגדר לשון הרע, ולכן אי אפשר לו לאדם לפטור עצמו מלימוד הלכות אלו מתוך נימוק שקיבל על עצמו ממילא לנצור את לשונו, כי תמיד צריכים לדעת את הרצוי לבוראינו.

גם מן הראוי לעורר על הצורך להפריש את הבנים מאיסורים אלו ולהרגילם בכך בעודם קטנים, וכפי שעורר רבינו בעל 'חפץ חיים' בספרו 'משנה ברורה' (סימן שמג ס"ג ק"ג) וז"ל: 'ופשוט דאם שמע לבנו ובתו הקטנים שהם מדברים לשה"ר מצוה לגעור בהם ולהפרישם מזה, וכן ממחלוקת ושקר וקללות, ובעו"ה כמה נכשלין בזה שהם מניחין לבניהם לדבר לשה"ר וריכות ולקלל ונעשה מורגל בזה כל כך עד שאפילו כשנתגדל ושומע שיש בזה איסור גדול קשה לו לפרוש מהרגלו שהורגל בזה שנים רבות והיה הדבר אצלו בחזקת היתר'. ובהמשך דבריו מביא שחיוב זה הוא גם כשהבנים קטנים ביותר, מיד כשיכולים כבר להבין שהדבר הוא אסור.

כשמדברים על ענין שמירת הלשון אי אפשר שלא להזכיר את זקני הגה"צ רבי לוי ז"ע (נלב"ע ביום ב' אדר תשע"ה) כי היה זה אחד הדברים אשר בלט מאוד באישיותו הנפלאה, הוא בעצמו התבטא פעם על עצמו ואמר לבנו הגאון רבי אלחנן שליט"א 'מאז עמדי על דעתי לא דיברתי לשון הרע' מי היה מאמין שבו דורינו יהיה ביכולתו להעיד על עצמו כדברים האלה, אבל אלו שהכירו מקורבו את דמותו הנאצלת יודעים שלא היו אלו דברים של גומא כלל, כי כפי שראינו היו לו דבריו שקולים ומדודים היו, ויראתו התמימה ניכר היה מכל דיבור שיצא מפיו. רבי לוי שהעתיק במידת הזהירות בדיבור ראה לנכון לעורר על מידה זו בכל הזדמנות שנקרתה לפניו, על כן כשהוציא חיבורו 'מעדני השלח' על הלכות בשר וחלב ראה לנכון לעורר על כך בהקדמת הספר, על אף שענין זה אינו קשור כלל למטרת הספר, בכל זאת מאחר שענין זה היה חלק ממהותו לא שת ליבו לכך וראה לנכון לעורר על זה, כמו כן החזיר הדבר תמיד בתלמידיו, וזירזם ללמוד בספר 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון' ולפעמים השפיעו הדברים גם על משפחות התלמידים, אך אין הידיעה מספקת להאריך בזה ועוד חזון למועד.

מדבר שקר תרחק (כג, ז)

כהמשך לדברינו על טוהר לשונו של זקנינו רבי לוי זצ"ל, ראינו לנכון גם לציין את זהירותו הנפלאה בעניני שקר. נוהג היה לספר שפעם אחת בלבד התייר לעצמו לשקר, היה זה בימי המצור של טרם קום המדינה, אותה תקופה ימי מלחמה היו, והשלטון הארץ על תושבי ירושלים, משמעותו של העוצר היה שאין יוצא ואין בא, כי נאסר על כלל התושבים להימצא בחוצות העיר, השלטון בעצמו סיפק אז מזון לתושבים, ומידי יום ביומו הגיעו משלוחי מזון לכל שכונה ושכונה כפי גודל האוכלוסייה שבה, אך היה זה בבחי' אין הקומץ משביע את הארי, ולפעמים אחר שנחלק המזון לכל נפשות השכונה וכל אחד קיבל חוק מאכלו, נוכחו לדעת כי אין בה כדי שביעה כלל.

אני - סיפר רבי לוי - השגתי מאי שם כמות קטן של תפוחי אדמה, וכיון שידעתי את המצוקה של כלל התושבים, רציתי להביא את התפוחים להגאון רבי חנוך הענין פאדואו זצ"ל, עמו הייתי מקושר מאוד, ומידי שבת בשבתו באתי לביתו לדבר עמו בדברי תורה, עמו דנתי על כל הספקות שעלו על דעתי בעת לימודי במשך ימי השבוע, אם ראוי להתייר או להחמיר, ובכדי להביאו הוכרח הייתי להפר את צו העוצר, וללכת מרחק רב עד שכונת 'בתי ברודת' ואכן ממחשבה עשיתי למעשה ויצאתי את הבית לעבר מעונו של הרב פדואו.

והי בדרך הבחין בי אחד מאנשי השלטון, ותיכף עצרני בכדי לברר אם הותר לי מטעם השלטון להימצא בשעה זו בחוצות [כנראה היה איזה סיבות ואופנים שבהם כן הורשה היציאה להאזרחים] ועל אתר הישבתו לי כי יש לי אם בשכונת 'מחנה יהודה' והיא זקוקה לי, היתה זו תשובה מספקת בכדי שיעזבני וישחירני לדרכי, ותיכף זרחתי צעדי לעבר מעונו של הרב פדואו ומסרתי את התפוחי אדמה לידו, ושוב יצאתי לדרכי לעבר בתי. תמיד - המשיך רבי לוי וסיפר - הכיר לו ר' הענין טובה על זה, כל ימי לרבות בשנים שכבר כיהן כרבה של קהילת החרדים בלונדון, בכל עת שנזדמן לי לפגוש להזכיר לי מאותן התפוחים שהבאתי לפניו בצוק העיתים.

רבי לוי הסביר אז את פשר תשובתו לאיש השלטון, כי לאמיתו של דבר לא היה זה שקר כלל, שהרי לדידי היה רבי הענין בבחי' 'אם' שהרי כך נאמר (משלי ב) 'כי אם לבינה תקרא', ולזה התכוונתי, אותו איש השלטון לא הבין כוננתי, אבל אני אינני אשם בכך...

באחד הפעמים שערך דודי הגאון ר' אלחנן סעודת 'שלישי למילה' בבית זקנינו, הייתי נוכח שם. והיה זה אחר שקיבל מכתב מאחד מגדולי דורינו שליט"א, והלה תיארנו בתואר 'הגאון', והוא בענותו חשש שמא יעשה תואר זה רושם מוטעה על מעמדו, על כן ראה לנכון לגלות דעתו באותו מעמד שאינו גאון, ואין הוא יודע יותר ממה שכתב בספריו... [באותה עת הרהרתי שגם אם צדקו דבריו עדיין ראוי הוא לתואר זה...]. והוסיף, יודע אני שלא יועיל לי הגילוי דעתי כי יאמרו שהדברים נאמרים מתוך ענוה, אולם את המוטל עלי אני עושה...

הלכות סמיכות גאולה לתפילה

א. נוסח הברכה אחר קריאת שמע הוא גאל ישראל, בלשון עבר, משום דהוא קאי על גאולת מצרים, אבל בתפילת שמונה עשרה אומר בחתימת הברכה גואל ישראל, משום דרחמיני ניהו, ומתפלל על העתיד (סימן ס"ו מ"ב סק"ג).

ב. דעת המחבר שאינו אומר אמן אחר גאל ישראל, משום דהוי הפסק, וכ' רמ"א ד"דא דעונין אמן (ס"ד).

ג. יש מדקדקים שרוצים לצאת לכו"ע, וממתינים בצור ישראל או בשירה חדשה כדי לענות אמן אחר הש"ץ, וכתבו כל האחרונים שלא יפה הם עושים, שהרי הוא באמצע הפרק של אמת ויציב, ואין לענות שום אמן לבד משתי אמנים [שנתבאר לעיל, והיינו אמן של האל-הקדוש ושל שומע תפילתו], גם לתחילה ראו להתחיל תפילת שמונה עשרה עם הש"ץ והקהל בשוה (מ"ב סק"ה).

ד. אלא עצה אחרת יש, ונכון לעשותה כדי לצאת לכו"ע, שיכוין לסיים עם הש"ץ בשוה, ואז אינו מחוייב לענות אמן, או שיתחיל שמונה עשרה מעט קודם הש"ץ, דהיינו הפסקו ד' שפתי וגו', דבזה המעט ודאי ליכא קפידיא דאין ניכר כלל הקדמתו (מ"ב סק"ה).

ה. שליח הציבור יסיים ברכת גאל ישראל בקול רם, ואף שרבו הדעות בדין עניינת אמן אחר ברכה זו, מ"מ מאחר שכל האחרונים שטרוהו למצוא עצה לקיים כל השיטות בענין זה, לא הזכירו עצה זו לסיימה בלחש, משמע דאין נכון לעשות כן (ה"ש פ"ז אות י"ח, וז"ל בקובץ מבית לוי בשם הגר"ש והגאון וכו' ודאי אין זה נכד הברכה), ונראה שמדינא נמי ראוי לשליח ציבור לומר ברכת גאל ישראל בקול רם, כדשהשליח ציבור אומר בלחש ולא שומעין כלל, לא קיימו מצות פורס על שמע בזה, לפיכך ראוי לשליח ציבור לומר בקול בבוקר גאל ישראל שמדין פורס על שמע עכ"פ יסיים הברכה בקול כדון, וראוי ללמד הקהל לומר יחד עמו ויורוהו בזה שתתפילה במשך יחד יחד שעשרה מתחילים במשך יחד (תשו"ת ח"א סי' ק"ה).

ו. ויש נוהגין שהש"ץ מסיים ברכת גאל ישראל בלחש, וכתב בספר חתן סופר (ח"ב שער התפילה סי' ט) שהוא מנהג נכון מאוד וראוי להנהיג כן בכל המקומות שלא להכניס עצמו בספק, וכן בספר דרכי חיים ושלום (פנת"י מוקאטש את סק"ה) כתב שסיים צור ישראל בלחש.

ז. צריך לסמוך גאולה לתפילה

א. ואף ע"פ שיעיקר המצוה היא כשקורא קריאת שמע סמוך להניח וסומך לה התפילה מיד בהניח, מכל מקום גם כשקורא קריאת שמע אחר הניח, מצוה לסמוך גאולה לתפילה ואסור להפסיק ביניהם (ב"י).

ב. ולכן לא יפסיק לאחר שאמר גאל ישראל, אפילו בשהייה בעלמא ביניהם, והוא המור מאמצע הפרק, דאין להפסיק בו אפילו מפני היראה כמו בתפילה, אם לא במקום שיש חשש סכנה (ס"ח ומ"ב סק"ה ל"ט).

ג. אם נזדמנו לו תלית ותפילין קודם שאמר גאל ישראל, מניחם, ולא יברך עליהם עד אחר התפילה, לפי שאין הנחת התפילין ולבישת הטלית הפסק, שהרי יכול אפילו לקרות ולעסוק במלאכתו בעוד שהוא קורא (ס"ח ומ"ב סק"ה).

ד. וי"א שקודם גאל ישראל יברך על התפילין, והיינו קודם שאמר ברוך אתה ד', והכי נהוג (רמ"א סי' ור"ב סק"ד).

ה. ונראה פשוט דכאן אסור לומר ברוך שם כבוד וכ' שנוהגין לומר אחר ברכת על מצות תפילין של ראש, וגם נכון שלא יברך בזה רק ברכה אחת, ברכת להניח תפילין, דבלא"ה הרבה פוסקים סוברין כן, שלכתחילה אין מברכים רק ברכה אחת (מ"ב סק"ה).

ו. אם נזדמנו לו התפילין אחר שאמר ברוך אתה ד', קודם שסיים גאל ישראל, אסור להפסיק אז בשום דבר, אלא יסיים גאל ישראל ויניח התפילין בלי ברכה (מ"ב סק"ה).

ז. אם לא נזדמן לו תלית רק בין גאולה לתפילה, לא יתעטף בה, דאם ירצה להתעטף בטלית יהיה מוכרח לעמוד בשתיקה בלי להתחיל תפילת שמונה עשרה, והשתיקה הוי הפסק, ולא הותר להפסיק אלא לתפילין (ס"ח ומ"ב סק"ה).

ח. אם אירעו אונס שלא הניח תפילין, ולא היה יכול להמתין בקריאת שמע עד שיוזמן תפילין משום שהיה מתיירא שיעבור זמן קריאת שמע, ונזדמנו לו בין גאולה לתפילה מניחם אז, ולא יברך עליהם עד אחר שיתפלל, ואז ימשיך בהם ומברך עליהם (ס"ח ומ"ב סק"ה מ"ד).

ט. והטעם שהתיירו לו להפסיק כדי להניח תפילין, ולא התיירו לו להפסיק כדי להתעטף בטלית, דתפילין יש להם שייכות לקריאת שמע ותפילה טפי מציצית (מ"ב סק"ה).

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

שישה עשר מי יודע?

אחרי שנים של לימודים וניגשתי למבחן לקבלת הרישיון לעסוק בתחום, לא היה זה המבחן הראשון וגם לא השני, מדובר במבחנים קשים ביותר שחלק גדול נכשלים בהם.

הפעם קיבלתי על עצמי קבלות טובות ונשאתי תפילה להצלחתי במבחן.

אכן חלק גדול מהמבחן היה לי נהיר וברור שהצלחתי בו, חישובתי שלפי מספר התשובות שהיה לי ברור שהתשובות שלי נכונות ואצליח לעבור את הבוחן. היו שש עשרה שאלות שנתרו ולא היה לי מושג מה לענות עליהם. מדובר במבחן אמריקאי שנותנים מספר תשובות ועלי לסמן את התשובה הנכונה וממש לא ידעתי איזה מהתשובות נכונות. התפללתי לה' ובקשתי בכל ליבי שיעזור לי לענות נכון על התשובות שהרי אין לי כבר את הכוחות לחזור שוב ושוב למבחנים האלו שנעשים אחת לתקופה. התפללתי וסימנתי תשובה ושוב התפללתי וסימנתי את התשובה הבאה כך לאורך כל השאלות והגשתי את המבחן.

קיבלתי תשובה שעברתי ברוך ה' וקפצתי משמחה. בדקתי את התשובות שלי והופתעתי לגלות שהתשובות שהייתי בטוח שידעתי זזוקא בהם נכשלתי ועינתי תשובות לא נכונות ואילו בכל אחד מהתשובות שלא היה לי מושג מה לכתוב והתחננתי לה' שיושיע אותי עניתי על כולם את התשובה הנכונה. כולם אפילו לא טעות אחת! השתוממתי לראות כמה כח יש לנו בפה שנוהת רק להודות ולהלל לה' על חסדיו הגדולים איתנו...

בעל המעשה:ב.ב.

"ומכין מזון לכל בריותיו"

זכיתי להיות כהן בפדיון פטר חמור ובתמורה לחמור שפדיתי קבלתי שה. הבאתי את השה הביתה כדי שבני הבית יראו בעיניהם את המצווה. כשהגעתי הבנתי שאני בבעיה רצינית, מאחר ואני לא יודע במה מאכלים כבשים וכיצד לטפל בהם. הבעיה הייתה שאסור לי לאכול לפני שהאכלתי את הבעל חיים שברשותי ואני רעב מאוד ולא יכול לאכול דבר. לפתע הופיעו בביתי שני אנשים שרצו לקבל ברכה. אחד מהם אמר לי שחבר שלו מגדל כבשים בביתו בלייקווד והוא יודע היטב כיצד לטפל בהם.

שמחתי שמחה גדולה שבדיקו הקב"ה שלח את האדם הזה שדאג להאכיל ולהשקות את השה מהירקות שהיו לי בבית.

בעל המעשה: מוריט הרב שליט"א

הפעונים לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס בפקס: 15326517922 או ל: o.y.wines@gmail.com

כשיצא היה כולו אפוף כאב קשה, ואמר שייסורים שכאלו לא עברו עליי מעולם! מאחר שהיה צריך לשמוע עצמו כל אותם שעות שלא לחשוב בלימוד!

ולפי דרכו פירשתי נוסח התפילה שאנו מבקשים: "ותן חלקנו בתורתך", כלומר, שיהא זה 'חלקנו' ממש, שלנו ובבעלותנו, כמו חלק מאיתנו ממש, ולא רק כסתם 'פועל' המוכרח להיכנס לעשות את עבודתו של בעל הבית, אלא היינו ממש 'חלקנו', כי הם חיינו ואורך ימינו, בשך מברשרנו ועצם מעצמנו, שלא נוכל להחזיק מעמד מבלעדי התורה הזאת!

לו לרבי, וכמה טובל הוא? וכמה זמן תהיה ידו כך תבושה? ועוד הרבה שאלות שניקרו במוחם של ילדי חמד תמימים וטהורים. והרבי פתח בסיפור:

דעו לכם תלמידים אהובים, שמתחת לה התחבשות הגדולות הללו, מסתתרת לה 'כוויה' קשה, מאחר שכוויות: במים רותחים, לא עלינו ועל עליכם! - ואכן ילדים יקרים, הכאבים של 'כוויה' שזכו הינם נוראים, ייסורי תופת לופתים את הדי, וכל הגוף כולו רותח ובושר מכאבים עכים!

הוא המשיך לתאר בפני תלמידיו הדרוכים והמתוחים, כיצד התרחשה לה הכויה, בעת שקומקום המים [שייך] געש ורתח ולפתע פתאום עלו המים עד גדות וגלשו ברתיחתם הישר על הדי, רחמנא ליצלן. והאריך לתאר בפניהם כמה שזה 'שרף' לו את הדי, נורא נוראות! כחשש שכל גופו בעור כאש! [ברענטט וואו אפייער!]

ולאחר שתיאר בפרטות את גדל התבערה והכאב לאזניהם הנדממות של התלמידים, הוסיף ואמר:

דעו לכם נאמנה שכל הכויה הנוראה הזאת, היא כאין וכאפס מול הכאב הנורא של אש הגיהנום, שהוא בעור שלהבות אש עד לב השמים, ועולה פי עשרות מונים מן הכאב הנורא הזה של שריפת הכויה! ועד כמה שאנו חשים ומרגישים בייסורי תופת בזה העולם, בעיניי אש קשים ומרים שלא יעלו ולא יבואו, הרי ייסורי שאול של הגיהנום הנורא לא יניתים כלל לתיאור בשכל אנוש.

ועל כל בעיה שהאדם חוטא ח"ו בעולם הזה, הרי הוא עתיד לידון בדינה של גיהנום הקשה והנורא הזה, רחמנא ליצלן!

הביא בפניהם באתו שיעור את דברי הרמב"ן ז"ל הנחרצים בשער הגמול (הקסמה לספר יצא), ששעה אחת בגיהנום קשה הרבה יותר מכל ייסורי איוב של שבעים שנה! והרי ידוע שאיוב סבל הייסורים שלו י"ב חודש בלבד, וסבל ייסורים כאלו שלא היה עוד שום אדם בעולם שהיה בכוחו לסבול ייסורים אלו ולהישאר בחיים, רק שהש"ת אמר אל השטן (איוב 1: 10): "הן צָרָה אֲנִי וְגַם נַפְשִׁי שָׂמֹר!" שייסוריה בייסורי מיתה וישמור שנפשו לא תצא. ועם כל זה שעה אחת של גיהנום יותר קשה מכל אלו הייסורים של שבעים שנה! כי האש הקטן של הגיהנום שקול כששים פעמים כנגד האש הגדול שבגדולים בעולם הזה, וזה אמור רק במדור הראשון שבגיהנום, וכל שכן וקל וחומר ביתר המדורים שם, רחמנא ליצלן.

וכן מצא הזמננות טובה, כשראה שלבבות התלמידים נפתחים לקבל המוסר, החדדי בהם ידאת שמים נאמנה! - וכאשר העידו אותם תלמידים שאינם יכולים לשכוח את אותה שיחת מוסר נוקבת שמסר בפניהם בהתלהבות עצומה, כשהוא מנוסף כל העת בידי החבושה בתחבושת הכויה הנוראה, ותכנס בלבבם פחד עצום מן העבירה, ובכל עת שזוכרים מאותה שיחה מתעורר ליבם ליראת חטא!

§ § §

כבר נודע והתפרסם גדל שקידתו והתמדתו בתורה של כבוד אבא מארי זצוק"ל, שכל דקה הייתה מחושבת אצלו ללימוד התורה. ואף היו לו סדרים קבועים של דקות מועטות, כמו בעת שמזמרים ומשוררים בפיסטים של שבת בבית הכנסת, וכיוצא בזה. זכורני באחת השבתות שלאחר שנכנס לבית הכנסת נטרקה הדלת בעדו, כאשר נתקעה הלשונית של הידית בעיילתה באין שום אפשרות לפתוח את הדלת. ככל שניסו בני הבית לסייע בפתירת הדלת לא הצליחו בשום אופן, ונצרך להמתין זמן רב מאוד כמעט כשעתיים (!) עד שהגיע הגוי ופתח בעדו את הדלת.

זכר צדיק לברכה

הגאון הצדיק רבי לוי הכהן רבינוביץ [רפפורט] בעל "מעדני השלחן" זצוק"ל

במלאות שבע שנים להסתלקותו לנגי מרוזים של מורנו הגה"צ רבי לוי הכהן [בן הרה"ק רבי גמליאל זצוק"ל ראש ישיבת קעשניב] רבינוביץ זצוק"ל בעל ספרו "מעדני השלחן", אביו ורבו המובהק של יב"ל"ח רבינו מאורנו שליט"א.

שריד לדור דעה, מעדלי החוראה ומוקני נקי הדעה שבירושלים, [גלכ"ע ביום שב"ק ב' אדר תשע"ה].

נבואה נא בפרחית צהור קמן, להאיר עינינו ולהחיות נפשנו, מאורו המופלא והנעים של אותו נאון וצדיק, נעים הליכות, ענותן ושפל בך, שרוח המקום ורוח הבריות נודה הימנו. - ניכנס נא יחדיו לשייל בנו העמור, לרעות בנגים וללקוט שושנים, בצרור קמן של 'טיב המעשיות' מה שסיפר רבינו הצדיק שליט"א בהזדמנויות שונות על פני שנים רבות אודות בעל ההלולא. קיבצנו כאן כסיפה מן הים, קמא קמא רמפי לדינו מתוך אוצר בלום שניתן למלאות ממנו ספר עב כרס, מלקטים כעמיד גרנה מתוך טיב אוצרות השיחות והספרים הרבים.

היא רעוא מן קדם אבהון די בשמרא, שנזכה להתרבה ברכי קדשו הישרים והנבוחים, נעימים ומשמחים לב אלקים ואנשים, כאשר מעט מזער עיניכם תחזינה מישרים. ובכך נעוררה את זכותו הגדולה וזכות תורתו וצדקותיו הרבים אשר פעל ואשר עשה בירושלים עיה"ק בכלל, ובקהילה הקדושה בפרט. - שהיא למליץ יושר לנו ולכל ישראל, להזוושע מדה בתשוועת עולמים בחסד וברחמים, אמן כן יהי רצון.

צורב אחד העלה על שלחן אבי מורי ספר של תלמיד חכם אחד שחיבר על ענייני יורה דעה, ובו מערכות חידושים ופולפולים שונים כיד ד' הטובה. וביקש מאבי להשיג עין עינו עליהם, ולהביע דעת קדשו בזה.

נטל אבי את הספר החדש לדידי, והחל מעלעל בו אחת הנה ואחת הנה. ובפתאום צדו עיני בשלחי אחד הקטעים, שמסיים המחבר בשלשון: וכל זה דלא כהש"ך! - תיכף הוא נדרך מאוד ונסוג לאחוריו בפחד, סגר מיידית את הספר והרחיק ממנו, ולא היה מסוגל להביט בו יותר. נפשו ורוחו סערו בקרבו, כיצד יכול צורב בן ימינו להרשות לעצמו להתייחר ולהתרברב כנגד דברי הש"ך, עמוד ההלכה שכל בית ישראל נשען על תורתו וקדושתו מזה דורי דורות?! - ואם לא זכה להבין ולהשיג את דבריו, היה לו להתבטא ברוח נמוכה ושפלה, שלא זכה בעצרתו להבין את דברי קדשו, ולעת עתה הם נשארו אצלו בגדר צריך עיון, ולא להחליט לדחות את דבריו ולפסוק כל זה דלא כהש"ך! כשנכנס לביתו לאחר מכן אחד מנכדיו המסורים, שהיה רגיל אצלו תדיר לעורר ולסייע בכל הנוצר, ביקשו תיכף לקחת את הספר הזה ולהוציאו מביתו, באומרו שאיננו מסוגל להחזיק ספר שכזה בבית!

והולם מצאנו בלשונו הצח של רבינו הש"ך עצמו בחושן משפט (סי' פח ס"ק טז), שכתב בו"ה: "וכן כתב המרדכי בשם הירושלמי... ואף על פי שלא מצאתי בן בירושלמי שלפני, אינהו בקיא טפי מנין, וכן י"ל עיקר" עכ"ל הזהב. [אך יש לציין ללשוננו שם בספר מ"ה (ס"ק כג ד"ה ג' מ"ש בנדרים וכו') עין שם, ודברי תורה ככתיב יפוצץ סילן].

לפני עשרות שנים, לאחר שנבנתה העיר 'אילת' שבדרומה של ארץ ישראל, נסעו רבים וטובים לבקר בה, ולהנות מן החייושים היפים שניאו בנוף היפה, במפרץ ים סוף, ובנמל החדש שהוקם בה.

זכורני שגם אחיזתי ביקשו באחד הימים לצאת בנסיעה לאילת, אך כשדברו על כך עם אבי מורי זצוק"ל, אמר לחן: הרי יש בה באילת חבלי ארץ שלמים שאינם מארץ ישראל כלל, ואם כן נמצאתם יורדים לחוף לארץ. ונמצא שזה כרוך באיסור יציאה סתמית מארץ הקודש, ומה לכן להכניס את עצמכם בטומאת ארץ העמים? - האפשרות היחידה שאולי ניתן בשבילה להרדים לאילת, היא כדי להוציא יקר מזולל, להחזיר איש ישראל בתשובה, ולהצילו מרדת שחת! באם בניסיעתכם שמה ותוכלו להחזיר בת ישראל בתשובה, אז רשאים אתן לנסוע לאילת... מן המותר לציין שהן תיכף ויחיתו על אותו טיול, ומצאו להם מקומות אחרים הקדושים בקדושת ארץ ישראל לבקר בהם. כך היה מוצא מסילות נאות בנתיבי החינוך, להסיע את דבריו בסברות ישרות, ולהציגם בפני בני ובנותינו בניחוחות ובחן, כי הדין דליקבלו מיניה! (עין פ"ק גיטין ס"ג).

סיפר לי אחד מן התלמידים של אבי מורי זצוק"ל, שלמד בילדותו בכיתתו, בעת ששימש כר"מ בתלמוד תורה 'תורה ויראה' שבשכונת 'מאה שערים' ת"ז. יום אחד הגיע אבי לחיידר כשידו מכוסה עם תחבושות גדולות, וכל זרועו עטופה בתחבושות לבנה וצוחרה. הילדים שיקבלו את פניו התמלאו חמלה ורחמים על הרווע הפצועה של המגיד שיעור האהוב, ותיכף הקיפוהו בשאלות וחקירות שונות, מה קרה לרבי? ומדוע חבשוהו באכזריות רבות של תחבושות? כראות אבי המלמד המסור את התעניינותם הגדולה וסקרנותם הגוברת, חשב לעצמו שזו היא עת הכושר לנטוע בליבם הרך מסילות יושר ליראת שמים! הוא ביקש את כולם לשבת במקומותיהם, והוא יספר להם בפרטות את כל אותה 'הרפתקת' של הדי החבושה...

הילדים מיהרו להתיישב במקומותיהם, ועשו אחזם כאפרכסת לשמוע מה קרה

§ § §

כוס תנחומין -

לחברת היק
הרב שמואל גולדשטיין שליט"א
שדך הגלן
המאגבל מזה על פטירת אחות ע"ה
המקום יעום אתכם בסך שאר אבלי צין וירושלים אמן

ה' ירח, [פי"ח] י"ב ע"ה. ח"ב רעה. ח"ב רעה. ז'ה"ח [ל].

איני חפץ להתהלך בעולם הבא מימי בדיעבד יגיע בגדי... לפיכך שוה לי ויקר אצלי עד מאוד להתאמץ ולטרוח בכל עוז, כדי להספיק גם קרי"ש דתפילין דר"ת בזמן הראשון! - שיהא אותו בגד של מצות קריאת שמע בתפילין, מהודר שבמהודרים מצד כל השיטות והחומרות, גם כשיטתו של רבינו תם בסדרי הנחת פרשיות התפילין, וגם כשיטתו של המגן אברהם בסוף זמן קריאת שמע, ולא אתהלך שמה בחליפה קדוה או מטולאת בטלאים, ומן הראוי לטרוח ולהתייגע הרבה מאוד גם על הידור המצוה! ושפתי פי חכם חן.

• § • § •

מעשה שהיה אצל מרן המהרי"ל דיסקין זצוק"ל, מרא דארעא דישראל, שהיה כידוע איש חלוש וידוע חולי, ובהוראת הרופא היו נותנים במאכליו ובמשקו הרבה סוכר, כדי לחזיק את גופו ולעוררו. כשהיו מנינים לפניו 'כוס תה' היו שופכים לתוכה על פי הוראת הרופא כמות גדולה של סוכר, שאצל אנשים חלשים יש בכוח הסוכר לעוררם ולחזקם.

פעם הומן להשתתף במסיבת 'חומש סעודה' שהתקיימה בתלמוד תורה שבירושלים ע"ה"ק, ובתור מרא דאתרא ורב העיר נצרך להשתתף בה. ובעת שהיה יושב בראש המסובים כמלך מעוטר עם כל הרובים הצדיקים סיביתו, הגיש לפניו 'המשרת' של החיידר 'כוס תה' חם ומהביל! הוא זכר היטב את הכמות הגדולה של הסוכר הנוהג בבית הרב, אך מרוב התרגשות על זכייתו הגדולה התחלף לו הסוכר במלח, ובמקום לצקת למשקה מצלוחית הסוכר, שפך לתוך התה כמות גדולה מאוד של מלח... והנה כשקיבל הרב מידו את הכוס תה, החל ללגום ממנה בהשקט, וכן המשיך לשתות את כל הכוס כולה, עם כל המלח שבה, באין אומר ואין דברים!

לפתע רצה הרבנית מחברתו בקדוש, שהיתה נוכחת שם, ועקקה נוראות שעתה נודע לה שקרתה כאן טעות חמורה והתחלף לו למשרת הסוכר במלח, והרי זו סכנה נוראה שבבילו לשתות כמות מלח שכזו, כידוע שזה עלול לחזיק מאוד לסובלים מלחץ דם!

ענה לה הרבי בנינותו, והלא בוודאי ידוע לך מה שהורו רבותינו ז"ל (בבא מציעא נט.) 'נזח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש, ואל ילבין פני חבירו ברבים', על כן נאלצתי לשתות הכל ולהבליג, ואבקשה נא גם ממך, שלא תרימי את קולך כאן, כדי שלא ישמע המשרת וייעלב!

טיב זה המעשה ידוע ומפורסם בין בני ירושלים, שהיו מספרים זאת לבניהם בדחילו ורחימו.

והנה מה מאוד הפתעתי יום אחד, כשהגעתי אצל אבי מורי זצוק"ל, וראיתי בו אותה עובדא ממש! - שהגישו לפניו בטעות כוס תה המעורבת בכמות מכובדת של 'מלח' במקום הסוכר... והוא שתה את כל אותה כוס המלחה עד תומה... ולא אמר ולא כלום!

אך כשנכנס אחד מבני המשפחה אחר כך אל המטבח להכין גם לעצמו כוס תה, הבחין שעל השיש מונחת צלוחית המלח במקום הסוכר, ותיכף הבין את גודל הטעות שקרתה כאן שגם את הכוס תה שהכינו לטבא הגדול עירבו באותו מלח...

וכשינגשו לשאול את אבי על כך, ביטל את הדבר במחי יד, ולא עשה מזה עסק כלל, הוא הפטיר לעומתם 'לא קרה כלום'!... [נאר נישט גישעיקן!], ורמז תיכף שלא לדבר מזה, כדי שלא להלכין את פניו של זה שהכין לו את התה במסירות ובתום לבב. - יהי: לפלא!

• § • § •

טיב מעשה נאה סיפר לי אבי מורי ורבי זצוק"ל, על איש אחד נכבד מאנשי

מידה נפלאה ראיתי ולמדתי בבית אבי מורי הגה"צ זצוק"ל, כאשר אחד הילדים לא חש בטוב חלילה, לא עליו ולא עליכם, היה מתחילה פורש לקרן זוית, שם היה מצטנף בפניו עם ספר התהלים שבידו, ומאריך בתפילתו שעה ארוכתא, שופך את ליבו בדמעות ותחנונים לפני ה' אלקיו. ורק לאחר שחש שהשיח את אשר עם לבבו, ושפך את נפשו לפני קונו, היה יוצא ביישוב הדעת ושלוות הנפש, חושב ומחשב באיזו פעולת השתדלות עליו לקטוף, ואם צריך לגשת עם הילד אל הרופא וכיוצא.

וכן היה מנהגו בהרבה מקרים הדומים לזה, בכל מיני בעיות וצרות וייסורים התוכפים בעולמו, שלפני שניגש לפעול ולעשות בעצמו, היה מקדים מתחילה שעה טובה של התייחדות תפילה עמוקה בדבקות השכינה, כשהוא פורק כל המועקה והצער והכאב של אותו קושי שנחת עליו, בהתרפקות התפילה שנובע ממעמקי לבבו, כבן המתחטא לפני אביו. - ורק לאחר אותה תפילה, היה מתחיל לחשב דרכי השתדלות שצריך הוא מצד עצמו לפעול ולעשות.

על דרך מאמרו הנוקב של הרה"ק רבי נדן זך משדילובצא זצוק"ל, בפסוקי מלכות שאנו מתפללים ביומא רבא דראש השנה (ישעיה מד, ו): "פה אָמַר ה' מִלְּךְ: יִשְׁאָל וְגָאֵל, ה' צָבָאֵת, אָנִי רֹאשׁוֹן וְאָנִי אַחֲרוֹן, וְאֲמַלְעֵי אֵין אֵלָקִים". כי יש מי שתולה את עינו לשמים ומבקש הנורה מהש"ת שיצליח דרכו ותיכף כשמתחיל לעסוק בעסקו, חזו 'אני ראשון', קודם השתדלות האדם ועשייתו. ויש בני אדם כאלו שבתחילה אינם שמים לב להתפלל לה' שיעזרו להם, אך לאחר שרואים שאין הם מצליחים מצד עצמם במעשיהם, אז תולים עיניהם למרום, וצועקים אל ה' לעזור להם בצרתם. חזו 'אני אחרון', אחר השתדלות האדם ותחבולותיו. - ונמצא שבין כך ובין כך 'ומבלעדי אין אלקים', שאין שום כוח אחר בעולם, וסוף סוף הכל פונים אליו יתברך, זה בתחילה חזו בסוף...

אבל הצדיקים צמחי השכינה חק, הדבוקים ומחוברים באמונת אומן בהש"ת תמיד, יודעים וזוכרים מיד מתחילה לשתוח בקשתם ותפילתם לפניו, כי 'אין עוד מלבדו ואפס זולתו'!

• § • § •

דרכו ומנהגו בקדוש של כבוד אבי מורי הגה"צ זצוק"ל, להשכים קום מדי שחר, והיה כל סדר תפילתו בשעה מוקדמת מאוד. כי היה מתחיל את תפילתו כשהוא מוטף בטלית מעוטר בתפילין זמן רב לפני שהתחילו הציבור בתפילתם, כדי שיוכל להתפלל במתינות, מילה במילה כמונה מעות.

ומאידך היה נוהג להניח תפילין דרבינו תם לאחר שסיים את כל תפילתו, ולקרות בהם קריאת שמע, והיה מקפיד לקרות אותה קריאת שמע שבתפילין קריאת תם בטרם יעבור סוף זמן קריאת שמע הראשון! - כן היה מנהגו תמיד מדי יום ביומו.

בערוב ימי כשהגיע לגבורות, בערך בהיותו בגיל תשעים וחמש, וכבר נחלש מאוד, לא ויתר על מנהגיו וקפידותו שהורגל בהם כל ימי חייו. והיה זה עולה לו במאמצים קשים, להספיק את כל סדר עבודת התפילה עד לאחר קרי"ש בתפילין של ר"ת בזמן הראשון. - וכראות נכדו אהובו, שהיה עומד במסירות ליימנו לשמש ולסעדו, בגודל יגיעותו ומאמציו על 'הידור' חומרא זו, שאלו פעם: מדוע צריך להתאמץ ולטרוח כל כך בגיל שכזה, על קפיצא רחוקה כזו, שאין בה אלא חומרא דחומרא מצד 'הידור' בלבד?

על אתר התחיין הסבא, והראה לנכדו בבת שחוק את החליפה ההדורה שהיה לבוש בה [חאלאט], ושאלו בדרך צחות: למה לך להתהדר במעיל יפה והדור שכזה, שמחירו לא זול כלל וכלל... ומדוע לא תסתפק באיזו חליפה ישנה נושנת שניתן למצואה זרקה בכל מקום?...? - אין זאת כי אם מחמת שברצוני להתלבש בגד הדור ונאה, לא בלבוש שק! ואף לא בסוג של 'בדיעבד' יגיע בגדים'... [בגדים של בדיעבד]. - אף אני כן, המשיך הסבא בביאור הנמשל, הרי מן המצוות שהאדם מקיים עלי אדמות ותופרים לו לעתיד לבוא כביכול את ה'בגדים', שהיו כמו לבושים לנשמתו הטהורה לנצח נצחים. כדי להצילה מן הביזיון הנורא של 'נשמתין ערטילאין' ורמנא ליצלן, כמבואר בזוהר הקדוש בכמה וכמה מקומות.

ירושלים, שלאחר שרכש לעצמו חלקת קבורה בהר הזיתים, ביקש מאנשי החברה קדישא שאין דעתו נוהה מכך שפועלים ערבים ישמעאלים חופרים את הקבר של איש ישראל, ולכן מבקש הוא שלאחר מאה ועשרים שלו יעסקו רק יהודים טובים בקבורתו, וגם הפירת הקבר תתבצע בידי יהודים כשרים, ולא רק הכיסוי שמכסים בעפר לאחר הקבורה.

אך גבאי החברה קדישא דחה את דבריו לגמרי, ואמר שאין מנהג כזה בירושלים, ואין הוא שונה מכל שאר הקבורות הנהוגות מקדמת דנא, וכשם שהפועלים הערבים חופרים את כל הקברים כן יחפרו גם את קברו! בראותו כי כן ביקש מבניו האהובים, שידאגו הם בדבר למלאות את בקשתו. אך גם הם דחו את דבריו, ואמרו שזהו בניגוד גמור לתקנון הקפדני של החברה קדישא, והם בוודאי לא יסכימו בדבר! והלא ידוע מנהג ירושלים שאין הבנים יוצאים אל הלוייה והקבורה, ולכן אין שום אפשרות בזה להמרות פי החברה קדישא, ואין בידינו לעשות כלום בדבר. אמר האיש, אם כך הוא המצב, החברא קדישא לא מסכימים, וגם בני לא מסכימים, אפנה אפוא אל הקב"ה בעצמו, אל מי שהיכולת בידו, העושה לבדו את כל המעשים. ואכן היה מתפלל תדיר על כך, שופך את שיחו לפני בוראו שיזכה בבוא היום לקבורה שלמה וכשרה שתהא כולה נעשית אך ורק בידי בני ישראל קדושים וטהורים.

כאשר גמרא ערוכה היא לפנינו בפרק קמא דברכות (ט), שגם על הקבורה יש להתפלל היטב, כמו שדרש רבי יוחנן: "על זאת תיפלל כל חסיד אליו לעת מצוא (תהלים לב, ו). לעת מצוא - זו קבורה. אמר רבי תינא, מאי קרא (איוב

ג, כ) 'השמועים אלי גיל ישישו כי ימצאו קבר'. אמר רבה בר רב שילא, היינו דאמרי אינשי, ליבעי אינש רחמי אפילו עד יבולא בתרייתא שלמא" ע"כ. והנה בהגיע עת פטירתו של אותו תלמיד חכם, התאחרה הלוייתו עד סמוך לשקיעה, וידועה הקפידה שמקפידים בירושלים עיה"ק להשתדל בכל האפשר שתהא הקבורה מתבצעת לפני השקיעה, כדי שייטמן בקברו ויגיע למנוחתו בו ביום. והנה כששלחו את הפועלים הישמעאלים לחפור את קברו טעו הם במקום החלקה וחפרו את קברו במקום אחר...

וכשהגיעו אנשי החברה קדישא עם כל המלווים עם המיטה לבית החיים, גילו לתדהמתם שהערבים חפרו את הקבר במקום הלא נכון, שהיה גם סמוך וצמוד אצל קבר של אישה אחרת, ולא ניתן לקבורו שם. ובהיות המון לוחץ ודוחק לא היה באפשרותם להמתין עד שימינו את הפועלים הערביים שיחפרו הם במקום הנכון. לפיכך לא נותרה שום בריחה בפניהם, והם החלו להפשיט שרוללים וחפרו את הקבר כמו ידיהם, והספיקו לקבור לפני השקיעה!

כאשר הגיעו כמה עסקנים מאנשי החברה קדישא בימי השבעה נחם את האבילים, וסיפורו לבנים את מה שאירע עם אביהם בקבורתו, קפצו הבנים ונהדמו מליבי ההשחח' המומלאה שזכה לה אביהם. וסיפורו לפניכם שאביהם היה תדיר מבקש ומתפלל שיזכה לכך שיהודים כשרים יחפרו את קברו! והנה שמע ה' את תפילתו, 'כי אתה שומע תפילת כל פה', ואכן זכה לקבורה כשרה והדורה שכולה בידי אנשים כשרים מישראל!

כשסיפר לי זאת אבי זצוק"ל, הרגשתי בין המילים, שאף הוא מצידו מחשב ומוקיר סדר קבורה שכזה, ואולי אף היה חפץ בכך בעצמו, הגם שלא ביטא מבוקש כזה בפי קדשו כלל.

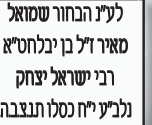

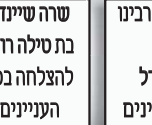
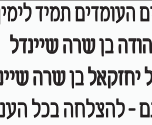
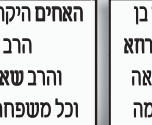
והנה לפלא היה אצלי, כאשר ביום פטירתו של הוד אבי מורי זצוק"ל, היה יום גשמים קשה בירושלים, הרוחות סערו ואף שלג קל ניתך ארצה, וכאשר הגיעה עת הקבורה, בכל פעם שניסו הפועלים הערביים בני ישמעאל לחפור לא עלתה בידם מחמת הרוחות החזקות, והחול שהיו מוציאים נפל פנימה בחזרה. וכאשר ראו בני החברה מקהילתנו הקדושה שאין הפועלים מצליחים במשימתם, נטלו הם את המלאכה לידיהם, ותיכף עלתה בידם בנקל לחפור את הקבר, להעלות ולהוציא משם את כל החול שנפל, ובכך התקיים גם בו באותו צדיק וחסיד, בעת מצואו זו קבורה, שתהיה בשלמות הקדושה והטהרה, למען יבוא למנוחתו עדן בטובה שלמה, וינח בשלום על משכבו, עדי יקוץ בעת תחיית המתים, ת'הא נ'שמתו צ'ירוה ביצורו החיים, אמן.

וזאתו ע"ש יעו"ל על מל ישראל - אמן

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליאריצייט

							
<p>קשת הרשת מחנות ירושלים ומכרות 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il</p>	<p>גרפצ'יק סל: 02-5002321</p>	<p>לעי" מרת חיה סאסא בת לאה נלביע י"סיון תנצבה.</p>	<p>שרה שיינדל בת סילה רחה להצלחה בכל העניינים</p>	<p>האחים הקריים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים</p>	<p>יוסף בן סילה רחה לרפואה שלימה</p>	<p>לעי" מרת הינדל בת משה ורסיווה ובלומה</p>	<p>לעי" יעקב צבי בן שראל</p>

יר"ל ע"י קהילת שבתאי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגונוך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענונינים יקבלו את העלון בכייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ ההדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173